

Лебідь Ольга Валеріївна

доктор педагогічних наук, професор кафедри інноваційних технологій

з педагогіки, психології та соціальної роботи

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна

Тлустенко Алла Петрівна

здобувачка 2 курсу

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ТИП СПІЛКУВАННЯ З ОДНОЛІТКАМИ І ДОРΟΣЛИМИ

***Анотація.** Емоційний та соціальний розвиток дитини дошкільного віку перебуває у постійній взаємодії і взаємозалежності і впливає на попередження негативних взаємодій з однолітками і дорослими. Вплив типу спілкування та виду діяльності дитини дошкільного віку на її емоційний стан та попередження негативних взаємодій з однолітками і дорослими. Проблема становлення взаємовідносин між людьми актуальна і знаходиться в центрі уваги науковців і педагогів-практиків з різних причин. По-перше, сучасний техногенний світ спонукає людину користуватися різноманітними ІКТ, відтак, люди стають більш залежними від комп'ютерних технологій, що призводить до зменшення долі живого спілкування у повсякденному житті і у професійній діяльності. По-друге, сучасні діти замість того, щоб будувати здорові дружні відносини з однолітками обирають телефон та комп'ютерні ігри. Наслідками такої глобальної технологізації є втрачання можливості повноцінно взаємодіяти, згадано працювати в команді, дітям складно знаходити спільну мову, домовлятися про правила під час ігор, і врешті решт – просто дружити. З огляду на вище викладене, набуває актуальності питання розвитку партнерських стосунків, починаючи з дошкільного віку.*

***Ключові слова:** емоційний розвиток дитини, соціальний розвиток дитини, глобальна технологізація.*

Соціально відповідальні батьки багато зусиль витрачають для того, щоб їхні діти вирости досконалими особистостями, максимально само

реалізувалися в житті. Однак ці зусилля не завжди дають очікувані результати, що великою мірою залежить і від системи сімейних цінностей, рівня особистісної культури кожного з батьків, у тому числі педагогічної культури.

В даний час, піклуючись про фізичний і пізнавальний розвиток дитини, дорослі часто забувають про важливість його емоційно - особистісного розвитку, який безпосередньо пов'язаний з психологічним і соціальним благополуччям дитини.

У дітей спостерігаються недостатньо сформовані вміння розпізнавати і описувати свої емоції, а також висловлювати свій емоційний стан соціально прийнятним способом по відношенню до оточуючих і близьким. Через це виникають конфлікти всередині дитячої групи і в міжособистісних сімейних відносинах, у дошкільників з'являються внутрішньо-особистісні проблеми, які впливають в тривожність, гіперактивність, сором'язливість, агресивності, замкнутості і т.д.

У зв'язку з усіма перерахованими вище факторами та отриманими результатами на етапі дослідження впливу розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку на попередження негативних взаємодій з однолітками і дорослими, було вирішено розробити корекційну програму ефективного впливу на емоційний розвиток дошкільника та апробувати дану програму, метою якої являється вивчити вплив розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку, розкриття творчого потенціалу дітей, розвиток у них навичок розпізнання та управління емоціями, їх контрольованим вираженням, розвиток навичок міжособистісної взаємодії з однолітками та дорослими.

Що таке міжособистісні відносини? Міжособистісні відносини засновані на різних видах спілкування, включаючи невербальні зв'язки, жести і рухи тіла, усне мовлення, певний зовнішній вигляд. Вони характеризуються когнітивними, поведінковими та емоційними компонентами. Найважливіша риса, яка відрізняє міжособистісні відносини від простої взаємодії, від просто спілкування, полягає в наявності емоційної основи.

Що таке дитячі взаємовідносини? Це сфера морального виховання, якою необхідно займатися, щоб вплинути на сприятливий розвиток особистості.

Знову ж, правильним моральним розвитком особистості вважається гуманістичний характер її ставлення до людей і самої себе.

Ряд дослідників, як то Г. В. Лаврентьєва, Г. О. Сухорукова стверджують, що дитячі взаємовідносини – та сфера морального виховання, якою необхідно займатися, щоб не пропустити сприятливий період у розвитку особистості.

Стрижнем і показником морального розвитку особистості вважається гуманістичний характер її ставлення до людей, до самої себе. З точки зору гуманних взаємин, дана позиція виражається в співчутті, співпереживанні, чуйності, доброзичливості.

У психологічних дослідженнях описано, що вже в дошкільному віці є дуже серйозні індивідуальні варіанти ставлення до однолітків, де особистість дитини проявляється найбільш яскраво. Далеко не завжди відносини з іншими складаються легко і гармонійно.

Взаємовідносини охоплюють велике коло явищ, які можуть бути описані з урахуванням трьох елементів взаємодії:

- сприйняття і розуміння дітьми один одного;
- міжособистісна привабливість (тяжіння і прихильність);
- взаємодія і поведінка.

Ми переконані, що сформовані в дошкільному віці взаємовідносини в подальшому житті будуть слугувати надійною платформою для встановлення взаємодії у професійній діяльності особистості.

Взаємовідносини між дітьми характеризуються їх природним прагненням бути хорошими, бажанням зробити приємне іншим, готовністю надати допомогу, проявити повагу до однолітків, доброзичливістю.

Ці якості особистості дошкільника визначають не тільки внутрішню культуру взаємин, але і форму їх вираження. На основі аналізу літератури можна зробити висновок, що дослідники по-різному тлумачать поняття “взаємовідносини”:

- з точки зору групи і колективу;
- з боку особистості та інші.

На наш погляд, найбільш відповідним завданням нашого дослідження є

визначення Я. Л. Коломінського: “Взаємовідносини – це суб’єктивно пережиті взаємозв’язки між людьми, які об’єктивно виражаються в характері і способах впливів, що здійснюються один на одного в процесі спільної діяльності і спілкування” [1].

Взаємозв’язок психологічних знань і творчої діяльності дітей дає змогу використовувати останню як полігон для втілення та моделювання набутих психологічних навичок для правильного спілкування. Вміння керувати своїм емоційним станом і вміння спілкуватися найкраще формуються в процесі дитячої колективної творчості. Вона породжує особливу емоційну атмосферу, що сприятливо впливає на психіку, привчає рахуватися з інтересами однолітків, підпорядковувати свою поведінку суспільним правилам [2].

З цією метою необхідне проведення колективних ігор драматизацій, творчих ігор та прав, колективне складання казок, малювання, а також використання танцювальних вправ.

Поряд з цим необхідне проведення різноманітних вправ та ігор на розвиток емоційної сфери, вербальних і невербальних засобів вираження емоцій.

Ще один напрямок роботи - навчання дітей доброзичливого спілкування. З цією метою можливе проведення занять в ігровій формі за допомогою казкових героїв аналізувати разом з дітьми різні моделі поведінки (в основу покладено трансакційний аналіз Е. Берна) та програвати складні ситуації спілкування [3].

Досвід показує, що саме в такий спосіб діти вчаться розуміти свою емоційну поведінку й прогнозувати її наслідки. Створення сприятливої емоційної атмосфери самими дітьми - вельми ефективний засіб регуляції поведінки.

Велике значення надається такому аспекту як навчання дітей співчувати, співпереживати, а також розвитку навичок саморегуляції, навичкам позбаватися негативних емоцій [4, 5].

Ефективним у цьому плані розвиток комунікативних умінь, вибору оптимальних поведінкових реакцій у конфліктних ситуаціях, прогнозу

поведінки людей складних випадках спілкування є також аналіз казок, оповідань та ін.

Список джерел:

1. Коломинский Я. Л. Психология детского коллектива. Система личных взаимоотношений. Минск: Народная асвета. 2014. 240 с.
2. Кулачківська С. Є. "Віковий аспект психічного розвитку дитини дошкільника", Психічний розвиток дитини дошкільника. Навчальний посібник для педагогів. К.: Світоч, 2014. 75 с.
3. Люблінська Г. О. Дитяча психологія: навчальний посіб. для студентів пед. ін-т. Київ : Вища школа, 2014. 354 с. 218
4. Побірченко Н. А. Формування партнерської ділової поведінки. Програма. К. : Преса України, 2005. 37 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: "Академвидав", 2015. 456 с.